

Indhold:	Udenrigshandelsstatistikens afgrænsning og definitioner. Forskellige nøgler og oversigter 1	Værdiansættelsen i udenrigshandelsstatistikken i 1998 15
-----------------	---	--

Udenrigshandelsstatistikens afgrænsning og definitioner. Forskellige nøgler og oversigter

Geografisk afgrænsning

Udenrigshandelen omfatter alene det egentlige Danmarks udenrigshandel, herunder også det egentlige Danmarks samhandel med Færøerne og Grønland.

Som supplement hertil offentliggøres Grønlands vareomsætning med såvel udlandet som det egentlige Danmark.

Opgørelsesprincipper

Udenrigshandelsstatistikken opgøres efter *generalhandelsprincippet*.

Efter dette princip medtages i opgørelsen alle varer, der passerer grænsen, uanset om der er tale om egentlig varehandel eller forsendelser af anden art, såfremt der ikke ved særlige regler er fastsat undtagelser.

I indførselen indgår således alle indførte varer, herunder også varer der er bestemt til senere genudførsel eller faktisk bliver genudført. Udførselen omfatter tilsvarende alle varer, uanset om varerne er fremstillet i landet eller det drejer sig om genudførsel.

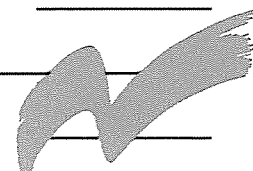
Varer som blot passerer gennem landet for udenlandsk regning medtages ikke i udenrigshandelsstatistikken. Det samme gælder bl. a. bunkers, proviant og udstyr til udenlandsk skib/fly i dansk havn og dansk skib/fly i udenrigsfart samt varer til og fra reparation.

Kilder og metoder

Statistikken over udenrigshandelen udarbejdes i to separate systemer: 1) INTRASTAT, der baseres på indberetninger fra ca. 10.500 virksomheder med en samlet årlig import og/eller eksport fra/til EU-lande på over henholdsvis 1,5 og 2,5 mio. kr. 2) EXTRASTAT, der baseres på indberetninger til toldvæsenet ved handel med ikke-EU-lande.

Ikke-indberettet EU-handel

Som led i Danmarks Statistiks bestræbelser på at lette erhvervslivets indberetningsbyrde blev tærskelgrænserne i INTRASTAT, med virkning fra 1. januar 1997, sat i vejret. Denne ændring, som fritager ca. 4.000 firmaer fra at indberette til INTRASTAT i 1997, medførte, at udenrigshandelsstatistikens dækningsgrad vedr. EU-handel reduceredes fra tidligere ca. 99 pct. til ca. 97 pct. fra og med januar 1997. For at muliggøre sammenligning af tallene for januar 1997 med tal for tidligere perioder, er der gennemført en revision af handelstallene helt tilbage til og med 1988, hvor tærskelposterne i både INTRA- og EXTRASTAT er medtaget - udenrigshandelsstatistikken er således i princippet totaldækkende.

Værdiansættelsen i udenrigshandelsstatistikken i 1998

1. Ændrede regler i INTRASTAT

Undersøgelsens indhold Danmarks Statistik har gennemført en undersøgelse af forholdet mellem den statistiske værdi og fakturaværdi ved indberetning til udenrigshandelsstatistikken vedr. handel med EU-lande (INTRASTAT).

Nye EU-krav ... Baggrunden for gennemførelse af undersøgelsen er nye regler for indberetning til INTRASTAT, jf. Kommissionens forordning (EF) nr. 860/97 af 14. maj 1997.

... nødvendiggør estimationer Hidtil har de respondentpligtige angivet den statistiske værdi ved indberetning til INTRASTAT - fra og med januar 1998 skal fakturaværdien indberettes. Denne ændring er et led i de stadige bestræbelser for at lette virksomhedernes indberetningsbyrde. Ved offentliggørelse af udenrigshandelstallene vil prisbegrebet imidlertid fortsat være den statistiske værdi, der for EU-handlens vedkommende derfor fremover må estimeres. For at foretage denne estimation har det været nødvendigt at gennemføre en undersøgelse, der kortlægger sammenhængen mellem fakturaværdi og statistisk værdi.

I denne artikel præsenteres resultatet af undersøgelsen.

2. Den statistiske værdi i udenrigshandelsstatistikken

Værdi ved grænsen Det generelle princip ved opgørelse af den danske udenrigshandelsstatistik er at registrere varerne ved passage af den danske grænse opgjort til den værdi, som varerne har ved grænsepassagen, dvs. varernes værdi frit leveret ved grænsen (franco den danske grænse). Dette princip for opgørelse af værdien er i overensstemmelse med FN's internationale retningslinjer og anvendes i hele verden.

INCOTERMS I den internationale varehandel anvendes imidlertid et bredt sortiment af værdiansættelsesprincipper, der er nærmere defineret ved angivelse af de leveringsbetingelser, som aftales mellem køber og sælger. Leveringsbetingelserne præciseres typisk ved anvendelse af et sæt internationalt gældende salgsklausuler benævnt INCOTERMS, der senest er revideret i 1990. Salgsklausulerne præciserer sælgers og købers forpligtigelser ved indgåelse af en handelsaftale. De konkrete betegnelser er afhængig af den anvendte transportform, idet der er et sæt betingelser, som gælder for alle transportformer og tillige et for transport ad søvejen eller indenlandske vandveje. I skemaet er anført en kort beskrivelse af de enkelte leveringsbetingelser, jf. INCOTERMS 1990, idet alene sælgers forpligtigelser er angivet - køber bærer alle øvrige omkostninger og risici i forbindelse med varens levering.

De enkelte INCOTERMS for søtransport og alle transportformer, der er placeret over for hinanden i skema 1, svarer tilnærmelsesvis til de samme leveringsbetingelser.

Sælgers forpligtigelser Læses skemaet oven fra og ned, er de forskellige leveringsbetingelser udtryk for en stigende grad af forpligtigelser for sælger: Er leveringsbetingelsen EXW skal sælger blot stille varen til rådighed for køber på sin egen adresse. Er leveringsbetingelsen DDP bærer sælger derimod alle omkostninger og risici helt frem til et af køber angivet sted i importlandet.

Skema.

Leveringsbetingelser, INCOTERMS 1990 (sælgers forpligtigelser)

Alle transportformer	Søtransport
EXW, EX Works [Ab fabrik] Sælger leverer varen til køber på sit forretningssted	
FCA, Free CARRIER [Frit fragtfører] Sælger leverer varen til en af køber opgivet fragtfører, toldberigtiget for eksport	FAS, Free Alongside Ship [Frit ved skibsside] Sælger leverer varen ved siden af skibet på kajen eller lægtene i den angivne afskibningshavn
DAF, Delivered At Frontier [Leveret grænse] Sælger leverer varen, toldberigtiget for eksport, på et angivet sted ved en grænse, men før toldgrænsen for det tilstødende land	FOB, Free On Board [Frit Om Bord] Sælger har opfyldt sin forpligtigelse, når varen har passeret skibets ræling i den angivne afskibningshavn og varen er toldberigtiget for eksport
CPT, Carriage Paid To [Fragtfit] Sælger betaler fragt for transporten af varen frem til det angivne bestemmelsessted og sørger for toldberigtigelse af varen for eksport	CFR, Cost and FREight [Omkostninger og Fragt] Sælger betaler omkostninger og fragt frem til den angivne ankomsthavn, og sørger for toldberigtigelse af varen for eksport
CIP, Carriage and Insurance Paid to [Fragt og Forsikring betalt til] Sælger har samme forpligtigelser som ved CPT, men betaler tillige forsikringsomkostninger	CIF, Cost, Insurance and Freight [Omkostning, Forsikring og Fragt] Sælger har samme forpligtigelser som ved CFR med den tilføjelse, at sælger også sørger for søforsikring under transporten
DDU, Delivered Duty Unpaid [Leveret Told Ikke Betalt] Sælger stiller varen til købers disposition på den angivne plads i importlandet, men uden at betale told	DES, Delivered Ex Ship [Leveret Ab Skib] Sælger stiller varen til købers disposition om bord på skibet uden toldberigtigelse for import i den angivne ankomsthavn
DDP, Delivered Duty Paid [Leveret Told Betalt] Sælger har samme forpligtigelser som ved DDU, men betaler også told og andre afgifter og gebyrer mv	DEQ, Delivered Ex Quay [Leveret Ab Kaj (told betalt)] Sælger stiller varen til købers disposition på kajen toldberigtiget for import i den angivne ankomsthavn

Kilde: Søren Theilgaard: "INCOTERMS 1990", Gads Forlag 1991.

Definition af statistisk værdi

Ved indberetning til udenrigshandelsstatistikken er hidtil overalt anvendt den statistiske værdi. Den statistiske værdi er i importen og eksporten henholdsvis CIF og FOB ved dansk grænse, eller hvis der anvendes anden transportform end søtransport, henholdsvis CIP og FCA eller DAF. Varenes værdi ved den danske grænse opgøres uden afgifter eller subsidier. Den statistiske værdi er således via angivelse af leveringsbetingelserne et veldefineret værdibegreb.

Kendskab til leveringsbetingelserne er afgørende ...

Når en importør angiver den fakturerede værdi af sit varekøb i udlandet eller en eksportør værdien af sit salg til udlandet, dvs. det beløb der betales/modtages fra sælger/køber i udlandet, er det helt afgørende også at kende de aftalte leveringsbetingelser - ellers er begrebet fakturaværdi upræcist.

... men ikke nok

Selv med kendskab til leveringsbetingelserne er det dog vanskeligt generelt at fastlægge sammenhængen mellem statistisk værdi og fakturaværdi. Dette skyldes, at leveringsomkostningernes størrelse for de enkelte vareforsendelser afhænger af både den geografiske afstand mellem det sted, hvor køber og sælger aftaler, at varen skal leveres, og selve varens karakter. Hvis de aftalte leveringsbetingelser ikke er af CIF-typen ved import eller FOB-typen ved eksport, vil sammenhængen mellem statistisk værdi og fakturaværdi alene kunne etableres ved inddragelse af anden information tilknyttet vareforsendelsen fx fragt- og forsikringsdokumenter.

Ændringen vedrører alene INTRASTAT

Fra og med januar 1998 ændres værdibegrebet ved indberetning til udenrigshandelsstatistikken for så vidt angår EU-handel (INTRASTAT) fra statistisk værdi til fakturaværdi. Ved indberetning af handelstransaktioner med ikke EU-lande (3. lande)

skal fortsat angives den statistiske værdi, der også er udgangspunkt for varenes toldberigtigelse.

Sammenhæng må undersøges

Da fakturaværdien ikke i sig selv er et entydigt værdibegreb, er det nødvendigt at fastlægge gennemsnitlige sammenhænge mellem den statistiske værdi og fakturaværdien, hvis udenrigshandelsstatistikken efter 1997 skal være sammenlignelig med de tidligere offentliggjorte tal. Det er endvidere et EU-krav, at Danmarks Statistik fortsat leverer udenrigshandelstal opgjort i statistisk værdi til EU's statistiske kontor (Eurostat).

3. Beskrivelse af undersøgelsen

Den ideelle undersøgelse

Udenrigshandelsstatistikken karakter af en meget detaljeret vare- og landefordelt beskrivelse af vareimport og -eksport betyder, at gennemførelse af en, ud fra en statistisk synsvinkel, stikpøveundersøgelse af høj kvalitet ville blive meget omfattende, idet både leveringsbetingelser og -omkostninger må antages at afhænge af produktet, landet og strømmen. Varerne i udenrigshandelsstatistikken klassificeres i henhold til EU's kombinerede nomenklatur (KN), der omfatter ca. 10.500 varenumre. Det ideelle ville være, hvis der for hver kombination af varenummer, de 13 øvrige EU-lande (Belgien og Luxembourg opfattes som et land i udenrigshandelsstatistikken) og de to strømme blev indsamlet oplysning om sammenhængen mellem fakturaværdi og statistisk værdi. Dette ville indebære at der skulle indsamles data, der belyste ikke mindre $2 \times 13 \times \text{ca. } 10.500 = \text{ca. } 273.000$ kombinationer af strøm, land og varenummer.

Betydelig lettelse for respondenterne

Formålet med overgangen til at indberette fakturaværdi fremfor statistisk værdi i INTRASTAT er alene at lette respondenternes indberetningsbyrde. At ændringen vil medføre en betydelig lettelse for respondenterne, er åbenbar, idet fakturaværdier registreres i alle virksomheders bogholderisystemer og derfor umiddelbart kan fremfindes og videresendes til Danmarks Statistik.

Kun en lille undersøgelse

Hensynet til nedbringelse af respondentbyrden har været helt afgørende for udformningen af den gennemførte undersøgelse: Det ville næppe være hensigtsmæssigt at introducere lettelsen med en for virksomhederne stor ressourcekrævende undersøgelse. Det er derfor valgt at gennemføre en meget beskeden undersøgelse, hvor sammenhængen mellem statistisk værdi og fakturaværdi kun er undersøgt for kombinationer af strøm, EU-land og vare (2-cifret niveau i KN, dvs. kapitelniveau), hvor Danmark har handel med de øvrige EU-lande i væsentligt omfang - disse kombinationer dækker ca. $\frac{2}{3}$ af Danmarks samlede EU-handel. For hver af disse kombinationer blev udvalgt ca. 5 konkrete indberetninger til INTRASTAT fra 1997, hvor respondenterne blev bedt om at angive en række supplerende oplysninger vedrørende transaktionerne.

Spørgsmålene

For hver udvalgt indberetning, vareleverance, blev respondenterne bedt om at specificere:

1. Leveringsbetingelse i form af INCOTERMS-kode
2. Leveringsstedet
3. Forsikrings- og transportomkostninger, og
4. Angive om leveringsforholdene, jf. ovenfor, er typiske for den konkrete kombination af strøm, vare og land.

Omfang

Der blev udsendt 756 spørgeskemaer fordelt på 175 oplysningsgivere. Deltagelse i undersøgelsen har været frivillig.

Et forstudie

Sammenhængen mellem fakturaværdi og statistisk værdi i udenrigshandelen har aldrig tidligere været undersøgt. Forinden gennemførelsen af undersøgelsen, jf. ovenfor, blev derfor foretaget et mindre forstudie af denne sammenhæng ved at analysere data for 1992. Før det indre markeds gennemførelse pr. 1. januar 1993 var hovedkilden til hele udenrigshandelsstatistikken oplysningerne på de enhedsdokumenter, som skulle udfyldes ved enhver ind- eller udførsel af varer til/fra Danmark. Udfyldelsen af enhedsdokumenter ved varehandel mellem EU-handel bortfaldt ved indførelsen af det indre marked, men anvendes stadig ved handel med ikke EU-lande (3. lande) og danner fortsat basis for opgørelsen af udenrigshandelsstatistikken for 3. lande. Enhedsdokumentet indholder et omfattende sæt af oplysninger, herunder statistisk værdi, fakturaværdi og leveringsbetingelser. Oplysningerne om fakturaværdi og leveringsbetingelser for 1992 var dog ikke tilgængelig på edb-læsbar form, hvorfor det kun har været muligt at gennemføre et mindre forstudie. Konkret er analyseret ca. 1.500 enhedsdokumenter, der dækker både import og eksport fra/til de fleste EU-lande i 1992. Enhedsdokumenterne er stillet til rådighed af Told- og skatteregion Køge. Resultaterne fra dette forstudie er primært anvendt til at kontrollere rimeligheden af de indkomne besvarelser fra den aktuelle undersøgelse.

4. Resultater**Besvarelsens omfang**

Besvarelsesprocenten for den gennemførte frivillige undersøgelse har været på ca. 59 pct., dvs. der er modtaget svar på 443 skemaer. Fejlsøgning af materialet har yderligere reduceret det anvendelige materiale til 382 besvarelser.

Leveringsbetingelser

Besvarelserne viser, at danske im- og eksportører hovedsagelig benytter sig af leveringsbetingelserne EXW, CIP og DDU, jf. oversigtstabellen.

Oversigtstabel**Anvendte leveringsbetingelser i den danske import og eksport**

Leveringsbetingelser	Import		Eksport		I alt	
	Antal	Pct.	Antal	Pct.	Antal	Pct.
EXW	63	29,6	50	29,6	113	29,6
FAS	1	0,5	0	0,0	1	0,3
FCA, FOB, eller DAF	11	5,2	15	8,9	26	6,8
CIP eller CFR	8	3,8	3	1,8	11	2,9
CIP eller CIF	44	20,7	59	34,9	103	27,0
DDU, DDP, DES eller DEQ	86	40,4	42	24,9	128	33,5
I alt	213	100,0	169	100,0	382	100,0

Anm. I tabellen er fejlbehæftede besvarelser ikke medtaget.

Foretrukne leveringsbetingelser

Det ses, at ca. 30 pct. af handlerne for både eksport og import leveres EXW, for ca. 60 pct. af handlerne betales hovedparten af leveringsomkostningerne af eksportøren, mens omkostningerne fordeles efter aftale mellem parterne for de sidste ca. 10 pct. DDP og DDU er de mest populære klausuler for importen, hvor de dækker hele 40 pct. af leverancerne, mens CIP og CIF er de mest anvendte for eksporten, hvor de dækker ca. 35 pct. af leverancerne.

Sammenhæng mellem fakturaværdi og statistisk værdi

På basis af de brugbare besvarelser har det været muligt at beregne estimater for sammenhængen mellem fakturaværdi og statistisk værdi for 195 kombinationer af strøm, land og varekapitel (af i alt $2 \times 13 \times 96 = 2.496$) - kombinationer som dækker ca. $\frac{2}{3}$ af Danmarks udenrigshandel i 1996.

Bilag 1 og 2

I bilag 1 og 2 er denne sammenhæng vist som forskellen mellem statistisk værdi og fakturaværdi (i pct. af fakturaværdien) fordelt på varekapitel og EU-land for henholdsvis import og eksport.

Et væsentligt resultat af undersøgelsen er, at for de enkelte transaktioner kan forskellen mellem fakturaværdi og statistisk værdi variere betydeligt; men summeres samtlige transaktioner, er forskellen omkring 1 pct.. For importen er statistisk værdi ca. $\frac{3}{4}$ pct. større end fakturaværdi, mens for eksporten er statistisk værdi ca. 1 pct. mindre end fakturaværdi. Dette svarer nøje til resultaterne af forstudiet.

5. Resultaternes anvendelse og betydning for kvaliteten

- Ret beskeden justering** Datagrundlaget for de beregnede justeringsfaktorer er spinkelt, idet stikprøvens størrelse af hensyn til respondentbyrden har været meget beskeden. Undersøgelsens resultater tyder dog ret entydigt på, at der i gennemsnit kun skal foretages mindre justeringer af fakturaværdien for at komme frem til den statistiske værdi for stort set alle kombinationer af strøm, vare og land. På den baggrund forekommer det forsvareligt at korrigere de indberettede fakturaværdier med én samlet justeringsfaktor for importen og én justeringsfaktor for eksporten.
- Anvendelse** Alle indberettede import- og eksportværdier til INTRASTAT vedrørende året 1998 vil derfor blive korrigeret med de samlede procentsatser i henholdsvis bilag 1 og 2. Det vil sige, at den indberettede værdi for importen vil blive justeret med en faktor på (1,0076) - altså en opjustering af importtallene på 0,76 pct. Tilsvarende vil den indberettede værdi for eksporten blive justeret med en faktor på (0,9898) - altså en nedjustering på 1,02 pct..
- Forringes udenrigshandelsstatistikens kvalitet fremover ?** Det kan diskuteres om den ændrede værdiansættelse ved indberetning til INTRASTAT med efterfølgende korrektion vil bevirke en forringelse af udenrigshandelsstatistikens kvalitet. Danmarks Statistik har erfaret, at der førhen i ikke ubetydeligt omfang er indberettet en ret skønsom blanding af fakturaværdi og statistisk værdi, som det ikke har været muligt at identificere præcist, og derfor er der heller ikke tidligere foretaget korrektioner. Dette skal ses i sammenhæng med, at der i Danmark - i modsætning til i de fleste øvrige EU-lande - aldrig er indsamlet samhørende værdier for fakturaværdien og den statistiske værdi i INTRASTAT. Eller sagt på anden vis: Siden 1993 har import og eksport fra/til de øvrige EU-lande kun tilnærmelsesvis været opgjort i henholdsvis CIF- og FOB-værdier i den danske udenrigshandelsstatistik. Ved at indføre fakturaværdien som værdibegreb ved indberetning til INTRASTAT må forventes, at det er denne objektivt konstaterbare værdi, og for respondenterne lettilgængelige værdi, som rent faktisk vil blive indberettet fremover. En systematisk korrektion, der godt nok er etableret ud fra et spinkelt statistisk materiale, er næppe udtryk for en forringelse af udenrigshandelsstatistikens kvalitet. I øvrigt er korrektionerne af beskeden størrelsesorden.
- Henvendelse** Bodil Munk, 39 17 30 27, bmu@dst.dk
- Rewal Schmidt Sørensen. 39 17 30 21, rss@dst.dk